

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 49 ΕΑΔΗΣΥ/2025

(του άρθρου 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4912/2022

Στην Αθήνα σήμερα, 14 Μαΐου 2025, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ., στα επί της οδού Δώρου 7-9 γραφεία της, συνήλθε σε συνεδρίαση η ως άνω Επιτροπή της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής Αρχή ή ΕΑΔΗΣΥ), μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως και εμπροθέσμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση ως εξής:

Πρόεδρος : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου

Σύμβουλοι: Ευαγγελία Κουτούπα (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Χανής

Μέλη: Βασιλική Σκαρτσούνη (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Τα Μέλη Χρυσάνθη Ζαράρη και Νικολέτα Κοττά, απουσίασαν δικαιολογημένα.

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης Π.Ε. Διοικητικού Οικονομικού.

Εισηγητές: Ηλιάνα Κανταρτζή, ΕΕΠ Νομικών, Γεώργιος Φράγκος, ΕΕΠ Πληροφορικής ΕΑΔΗΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν η εισηγήτρια, Η. Κανταρτζή (μέσω τηλεδιάσκεψης), ο εισηγητής, Γ. Φράγκος, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μ. Σιδέρη, καθώς και η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μ. Παναγοηλιοπούλου, οι οποίοι αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

ΘΕΜΑ: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής περί προσφυγής της Ελληνικής Εταιρείας Τοπικής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας Α.Ε. σε διαδικασία διαπραγμάτευσης για τη σύναψη μεικτής δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών και προμήθειας αγαθών για την ανάκαμψή της από κυβερνοεπίθεση, συνολικού προϋπολογισμού 250.000,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, κατ'

άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη περίπτωση).

1. Με το α.π. 11727/10.04.2025 (α.π. εισ. ΕΑΔΗΣΥ 3450/10.04.2025) έγγραφο - αίτημα, όπως συμπληρώθηκε με το από 12.05.2025 ηλεκτρονικό μήνυμα (α.π. εισ. ΕΑΔΗΣΥ 4366/12.05.2025) και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα, η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (εφεξής και «Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.») αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, για τη σύναψη της εν θέματι σύμβασης.

I. Ιστορικό- πραγματικά περιστατικά

2. Στο κρινόμενο αίτημα εκτίθενται τα εξής:

2.1 Στις 3.3.2025 η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. υπέστη κακόβουλη επίθεση στα Πληροφοριακά της Συστήματα κατηγορίας «Ransomware»¹, η οποία έγινε αρχικά αντιληπτή την Τρίτη 4.3.2025 και συνέχισε να εκδηλώνεται μέχρι και την Τετάρτη, 5.3.2025, όπως διαπιστώθηκε από τα αρμόδια στελέχη της εταιρείας. Δεδομένου δε ότι έως και την Τετάρτη 5.3.2025 και ώρα 14:00 το συμβάν ήταν αδύνατο να περιοριστεί, τα αρμόδια στελέχη της εταιρείας προχώρησαν στον τερματισμό των διεργασιών του συνόλου των εμπλεκόμενων Πληροφοριακών Συστημάτων και τη θέση τους σε κατάσταση «εκτός λειτουργίας».

Πέραν της ενημέρωσης των αρμοδίων Υπουργείων, η εταιρεία προέβη άμεσα σε αναφορά του συμβάντος στην Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας (Ε.Α.Κ.) και υπέβαλε μήνυση κατά αγνώστων, προκειμένου αυτό να διερευνηθεί και από την Υπηρεσία Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

2.2 Τα πληροφοριακά συστήματα που επλήγησαν ή έπαψαν να λειτουργούν εξαιτίας της κυβερνοεπίθεσης είναι τα εξής:

1. Π.Σ. Οικονομικής Διαχείρισης «ATLANTIS»: Έχει πληγεί ο κεντρικός server, αλλά όχι η βάση δεδομένων. Εκτιμάται ότι η ανάκαμψη είναι δυνατή χωρίς απώλεια δεδομένων.
2. Π.Σ. Διαχείρισης Εγγράφων και Πρωτοκόλλου «ΠΑΠΥΡΟΣ»: Έχει πληγεί ο κεντρικός server και κρυπτογραφήθηκε η βάση δεδομένων, υπήρξε δε απώλεια δεδομένων. Χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από αντίγραφα ασφαλείας 30 ημερών.
3. Π.Σ. Διαχείρισης Έργων ΕΣΠΑ «e-ΕΣΠΑ»: Το συγκεκριμένο σύστημα δεν έχει πληγεί, αλλά έπαψε να λειτουργεί, καθώς είναι πολύ στενά συνδεδεμένο με το πρωτόκολλο (σημείο 2 παραπάνω) το οποίο κατέρρευσε.
4. Σύστημα λήψης και διαχείρισης αντιγράφων ασφαλείας: Έχει πληγεί με ιδιαίτερη σφοδρότητα. Ορισμένα αντίγραφα κρυπτογραφήθηκαν, ορισμένα άλλα διαγράφηκαν, ενώ έγινε εκτεταμένη προσπάθεια αλλοίωσης των προγραμμάτων (scripts) λήψης αντιγράφων ασφαλείας προκειμένου αυτά να μη λειτουργούν.
5. Εξυπηρετητές αρχείων «hot.eetaa.gr» και «rain.eetaa.gr»: Κρυπτογραφήθηκαν και κατέρρευσαν. Δεν υπάρχει απώλεια δεδομένων, καθώς το δεύτερο σύστημα αντιγράφων ασφαλείας επιβίωσε.
6. Π.Σ. Υποστήριξης του προγράμματος για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: Κρυπτογραφήθηκε η βάση δεδομένων και υπήρξε απώλεια δεδομένων. Η ανάταξη του εν λόγω συστήματος κρίνεται αδύνατη.

¹ «Ransomware»: κακόβουλη ενέργεια με την οποία πραγματοποιείται κρυπτογράφηση πάσης φύσεως αρχείων και στη συνέχεια ζητούνται λύτρα για την αποκρυπτογράφηση αυτών.

7. Π.Σ. Υποστήριξης της Δράσης «Ψηφιοποίηση Ο.Τ.Α.»: Έχει πληγεί, κατέρρευσε, κρυπτογραφήθηκε η βάση δεδομένων και υπήρξε απώλεια δεδομένων. Η ανάταξη του εν λόγω συστήματος κρίνεται αδύνατη.

8. Π.Σ. Υποστήριξης της Δράσης «Κτηματολόγιο»: Έχει πληγεί, κατέρρευσε, κρυπτογραφήθηκε η βάση δεδομένων και υπήρξε απώλεια δεδομένων. Η ανάταξη του εν λόγω συστήματος κρίνεται αδύνατη.

9. Ο.Π.Σ.Δ.Α.: Έχει πληγεί, κατέρρευσε, κρυπτογραφήθηκε η βάση δεδομένων και υπήρξε απώλεια δεδομένων. Η ανάταξη του εν λόγω συστήματος κρίνεται αδύνατη.

10.Π.Σ. Υποστήριξης της Δράσης «Πρωώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» των περιόδων μέχρι 2022-2023: Η βάση δεδομένων κρυπτογραφήθηκε, το σύστημα κατέρρευσε και υπάρχει απώλεια δεδομένων όσον αφορά στους servers «Arthur.eetaa.gr» και «damogran.eetaa.gr».

11. Ο κεντρικός database server «Trilian.eetaa.gr» όπου στεγάζονται τα δεδομένα του λογιστηρίου, του e-ΕΣΠΑ, των Δομών (βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, των ΚΔΑΠ και των ΚΔΑΠ-ΜΕΑ) και της μισθοδοσίας, αλλά μετά από παρέμβαση του τμήματος IT της εταιρείας το σύστημα έχει πλήρως αναταχθεί χωρίς να υπάρξει απώλεια δεδομένων.

2.3 Το ως άνω γεγονός, μεταξύ άλλων, είχε ως αποτέλεσμα την παραβίαση της εμπιστευτικότητας και διαθεσιμότητας των προσωπικών δεδομένων που τηρούνται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. για τις ανάγκες υλοποίησης:

- της Δράσης «Πρωώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» των περιόδων 2014-2015 έως και 2024-2025 και
- της πιλοτικής εφαρμογής της Δράσης «Νταντάδες της Γειτονιάς».

2.4 Ειδικότερα, η Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε., σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην υπ' αριθμ. 99310 ΕΞ 2024 ΚΥΑ (Φ.Ε.Κ. Β' 4056/10.07.2024), ορίστηκε «Δικαιούχος» της, συγχρηματοδοτούμενης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, δράσης «Πρωώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» της χρονικής περιόδου 2024-2025. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η εταιρεία επιλέγει τα «ωφελούμενα», ήτοι βρέφη, νήπια και παιδιά προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς και παιδιά σχολικής ηλικίας, εφήβους και άτομα με αναπηρία, προκειμένου να λάβουν «αξία τοποθέτησης» (voucher), σύμφωνα με συγκεκριμένες διαδικασίες και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Το voucher που χορηγεί η εταιρεία σε κάθε ωφελούμενο αποτελεί ένα προκαθορισμένο χρηματικό αντίτιμο, το οποίο καταβάλλεται για λογαριασμό του, προς Φορείς [Βρεφικοί, Βρεφονηπιακοί και Παιδικοί Σταθμοί, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Ολοκληρωμένης Φροντίδας (Β.Ν.Σ.Ο.Φ), Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.), Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (Κ.Δ.Α.Π. ΑμεΑ)] που είναι νομίμως αδειοδοτημένοι για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών φροντίδας και φιλοξενίας του.

Η ανωτέρω δράση υλοποιείται μέσα από ετήσιο κύκλο πρόσκλησης που αντιστοιχεί σε ένα σχολικό έτος, μέγιστης διάρκειας 11 μηνών, εν προκειμένω από την 1η Σεπτεμβρίου 2024 έως την 31η Ιουλίου του 2025, ο δε συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται στο ποσό των

361.200.000,00 ευρώ (άρθρο 13 της ΚΥΑ). Η διαδικασία πληρωμής του κάθε voucher προβλέπεται στην προαναφερόμενη ΚΥΑ (βλ. άρθρα 9, 10 και 11) και πρέπει να πραγματοποιείται κάθε μήνα, ώστε να πιστοποιείται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της δράσης και εν συνεχεία να πληρώνονται οι 2.182 δημοτικοί και ιδιωτικοί Φορείς (που διαθέτουν 7.394 δομές) για την παροχή των σχετικών υπηρεσιών τους σε πλέον των 150.000 ωφελουμένων, ήτοι βρέφη, νήπια και παιδιά προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς και παιδιά σχολικής ηλικίας, εφήβους και άτομα με αναπηρία, στα οποία έχουν χορηγηθεί τα αντίστοιχα vouchers.

Το σύνολο της διαδικασίας πληρωμής των Φορέων, πραγματοποιείται μέσω των πληροφοριακών συστημάτων της εταιρείας, καθώς οι Φορείς πρέπει να αποστέλλουν / επισυνάψουν (uploads) τα απαιτούμενα έγγραφα για την πληρωμή τους σε μηνιαία βάση, η εταιρεία να αντλήσει ηλεκτρονικά τις απαιτούμενες φορολογικές και ασφαλιστικές ενημερότητες μέσω διεπαφών από τις πλατφόρμες της ΑΑΔΕ και του ΕΦΚΑ και αφού ολοκληρωθεί ο σχετικός έλεγχος να εκδοθούν ηλεκτρονικά τα σχετικά εντάλματα πληρωμής και τέλος η εταιρεία να προβεί, μέσω των ηλεκτρονικών της συστημάτων, στις απαιτούμενες διατραπεζικές συναλλαγές για την πληρωμή των Φορέων.

Εξαιτίας της κυβερνοεπίθεσης και της επελθούσας άρσης της λειτουργίας του συνόλου των ηλεκτρονικών και πληροφοριακών συστημάτων της εταιρείας, η ανωτέρω διαδικασία πληρωμών διεκόπη στις 5.3.2025, επισύροντας διαμαρτυρίες από τους πληττόμενους Φορείς, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. πρωτ. 2.092/25/20.032025 επιστολή της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ιδιωτικών Παιδικών Σταθμών - Νηπιαγωγείων και Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης και του Συλλόγου Ιδιωτικών Μεγάλων και Μικρών Παιδικών Σταθμών και Νηπιαγωγείων. Το ποσό δε που έπρεπε να καταβληθεί προς όλους τους Φορείς στο σύνολο της Χώρας κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του έτους 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η εταιρεία ανέρχεται σε 58.500.000,00 ευρώ περίπου και αφορά σε ήδη παρασχεθείσες υπηρεσίες.

2.5 Σχετικά με την πιλοτική εφαρμογή της Δράσης «Νταντάδες της Γειτονιάς», της οποίας η εταιρεία είναι συνδικαιούχος όσον αφορά στην πληρωμή των ωφελούμενων προσώπων (βλ. άρθρο 3 της υπ' αριθ. 6457/2022 ΚΥΑ, με θέμα «Καθορισμός διαδικασίας τήρησης, διαχείρισης και ελέγχου του Μητρώου Επιμελητών και της διαδικασίας υλοποίησης της πιλοτικής εφαρμογής της Δράσης «Νταντάδες της Γειτονιάς» Φ.Ε.Κ. Β' 205/27.01.2022), λόγω της επελθούσας κυβερνοεπίθεσης:

- Δεν ήταν δυνατή η υποβολή αιτημάτων πληρωμής από τους ωφελούμενους, καθώς δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί έλεγχος από τα συστήματα της εταιρείας για την ύπαρξη ενεργής σύμβασης με παιδικό σταθμό.
- Δεν ήταν δυνατή η πληρωμή των ωφελούμενων, καθώς α) δεν λειτουργούσε η διαλειτουργικότητα με την ΕΔΥΤΕ για τη λήψη των αιτημάτων πληρωμής και β) δεν λειτουργούσαν τα συστήματα της εταιρείας για την εκτέλεση των πληρωμών προς τους ωφελούμενους.
- Δεν ήταν δυνατή η υποβολή Δελτίων Εξόδου για τους ωφελούμενους που αποχώρησαν από το Έργο οριστικά.

2.6 Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και ιδίως την ανάγκη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει στο πλαίσιο συγκεκριμένων Προγραμμάτων και Δράσεων, η εταιρεία προέκρινε την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού των υπολογιστών και εξυπηρετητών από το κακόβουλο λογισμικό και τη διασφάλιση του εσωτερικού ηλεκτρονικού δικτύου της από κυβερνοεπιθέσεις, καθώς και την προμήθεια των απαιτούμενων προς τούτο αγαθών, συνολικού προϋπολογισμού 250.000,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, όπως αναλύεται κατωτέρω:

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ/ΑΓΑΘΩΝ	ΚΩΔΙΚΟΣ CPV	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ (χωρίς Φ.Π.Α.)	ΣΥΝΟΛΟ (χωρίς Φ.Π.Α.)
1	Λογισμικό αντιμετώπισης κακόβουλου λογισμικού και παρακολούθησης επικοινωνιών και τείχους προστασίας υπολογιστών και εξυπηρετητών	48760000-3	180	330,00	59.400,00 €
2	Υπηρεσίες εγκατάστασης και διαχείρισης λογισμικού προστασίας σε όλους τους εξυπηρετητές και υπολογιστές	72261000-2	1	35.000,00	35.000,00 €
3	Υπηρεσίες αποκατάστασης προσβεβλημένων εξυπηρετητών και υπολογιστών από ιούς και κυβερνοεπίθεση	72251000-9	1	77.000,00	77.000,00 €
4	Προμήθεια εξοπλισμού firewall για τα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. επί της οδού Μυλλέρου 73-77	32424000-1	1	38.000,00	38.000,00 €
5	Προμήθεια εξοπλισμού firewall για τα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. επί της οδού Δεληγιώργη 55-59	32424000-1	1	24.000,00	24.000,00 €
6	Εγκατάσταση εξοπλισμού firewall για τα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. επί της οδού Μυλλέρου 73-77	51611100-9	1	8.300,00	8.300,00 €
7	Εγκατάσταση εξοπλισμού firewall για τα γραφεία της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. επί της οδού Δεληγιώργη 55-59	51611100-9	1	8.300,00	8.300,00 €
				ΣΥΝΟΛΟ (χωρίς Φ.Π.Α.)	250.000,00 €
				Αξία Φ.Π.Α. (24%)	60.000,00 €
				ΣΥΝΟΛΟ (με Φ.Π.Α.)	310.000,00 €

2.7 Σχετικά με τις υπάρχουσες κατά την κυβερνοεπίθεση υποδομές ασφαλείας των Πληροφορικών της Συστημάτων, η αναθέτουσα εκθέτει τα εξής:

- Ι) το μηχανογραφικό οικοσύστημα αποτελείται από υλικούς (hardware) και εικονικούς (virtual) εξυπηρετητές. Η πρόσβαση σε κάθε εξυπηρετητή επιτρέπεται μόνο σε εξουσιοδοτημένους χρήστες με username και password μέσα από τη δομημένη καλωδίωση και τους ενεργούς manageable switching hubs του δικτύου.

Οι εξυπηρετητές μπορούν να χωριστούν στις κατωτέρω κατηγορίες:

- i. Εξυπηρετητές αρχείων (File Servers), φυσικοί εξυπηρετητές (hardware Servers) που εξυπηρετούν περίπου 6TB δεδομένων. Υπάρχουν δύο εξυπηρετητές (rain.eetaa.gr και hot.eetaaa.gr) και τα δεδομένα είναι χωρισμένα σε κατηγορίες στη βάση ενός πολυεπίπεδου σχήματος δικαιωμάτων, όπου ο κάθε χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση μόνο στα προβλεπόμενα αρχεία. Ειδικότερα, κάθε χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση (α) στα προσωπικά του αρχεία, (β) στα αρχεία των διαδικασιών που συμμετέχει και (γ) σε αρχεία που θεωρούνται ως κοινόχρηστα.
- ii. Εξυπηρετητές βάσεων δεδομένων (Database Servers). Υπάρχουν τρεις (3) γενικής και ένας (1) εξειδικευμένης χρήσης:
 - Arthur.eetaa.gr: Εικονικός Oracle database Server. Περιέχει δεδομένα πολλών εφαρμογών και μεταξύ άλλων για παιδικούς σταθμούς.
 - Port.eetaa.gr: Εικονικός Oracle database Server. Περιέχει δεδομένα πολλών εφαρμογών και μεταξύ άλλων για κακοποιημένες γυναίκες και ψηφιοποίηση ΟΤΑ.
 - Trillian.eetaa.gr: Φυσικός Microsoft SQL-Server. Περιέχει δεδομένα πολλών εφαρμογών και μεταξύ άλλων για Πληρωμές Παιδικών σταθμών, Μισθοδοσία και Λογιστήριο.
 - Papyrus.eetaa.gr: Φυσικός Microsoft SQL-Server. Περιέχει δεδομένα του ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου της εταιρείας, καθώς επίσης την εφαρμογή και τα αρχεία του πρωτοκόλλου.
- iii. Εξυπηρετητές Εφαρμογών:
 - Atlantis.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής που εξυπηρετεί το λογιστικό σύστημα.
 - Pylon.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής που εξυπηρετεί το σύστημα μισθοδοσίας.
 - Eespa.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής που εξυπηρετεί μεγάλο μέρος από το σύστημα πληρωμών.
 - Τέσσερις (4) Servers πολλαπλών χρήσεων.
 - Kriket.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής Windows Server, που στεγάζει κυρίως εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Deep1.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής VMware Server, που στεγάζει εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Deep2.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής VMware Server, που στεγάζει εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Life.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής VMware Server, που στεγάζει εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Towel1.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής VMware Server, που στεγάζει εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Towel2.eetaa.gr: Φυσικός εξυπηρετητής VMware Server, που στεγάζει εικονικούς εξυπηρετητές.
 - Suntiger.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής που εξυπηρετεί την εσωτερική σελίδα της εταιρείας και εφαρμογές για χρήση εντός του κτηρίου αυτής.
 - Hurl.eetaa.gr, galaxy.eetaa.gr, galaxy1.eetaa.gr, galaxy2.eetaa.gr, galaxy3.eetaa.gr, galaxy4.eetaa.gr: Εικονικοί εξυπηρετητές – application Servers / oracle weblogic που εξυπηρετούν πολλές εφαρμογές εντός και εκτός του κτηρίου της εταιρείας.
 - Ford.eetaa.gr: Εξυπηρετεί την εφαρμογή «Ψηφιοποίηση των ΟΤΑ».
- iv. Server επικοινωνιών – firewalls:

- Babel.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής / firewall που διαχειρίζεται τις επικοινωνίες συγκεκριμένης γραμμής internet.
- Fish1.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής / firewall που διαχειρίζεται τις επικοινωνίες συγκεκριμένης γραμμής internet.
- Fish2.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής / firewall που διαχειρίζεται τις επικοινωνίες συγκεκριμένης γραμμής internet.
- Fish3.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής / firewall που διαχειρίζεται τις επικοινωνίες συγκεκριμένης γραμμής internet.
- Everything.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής proxy server που απομονώνει το δίκτυο της εταιρείας από το internet.
- Zem.eetaa.gr: Εικονικός εξυπηρετητής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Σύμφωνα με τη γενικότερη αρχιτεκτονική που διέπει το σύνολο των πληροφοριακών συστημάτων που χρησιμοποιεί η αναθέτουσα, τα εν λόγω συστήματα διακρίνονται σε δύο (2) κατηγορίες:

- το οικοσύστημα των εφαρμογών που υποστηρίζουν τις εσωτερικές λειτουργίες της [σημεία 1(α), 1(β), 1(γ) και 1(ε), ανωτέρω], το οποίο φιλοξενείται σε τεχνολογικές υποδομές on-premise και επλήγη από την πρόσφατη κυβερνοεπίθεση και
- τα διακριτά και αυτοτελή πληροφοριακά συστήματα που υποστηρίζουν την εκτέλεση έργων, όπως π.χ. των Παιδικών Σταθμών και των «Νταντάδων της Γειτονιάς».

Για τη διεκπεραίωση μίας πληρωμής, το αντίστοιχο σύστημα της κατηγορίας (ii), το οποίο στην περίπτωση του Προγράμματος των Παιδικών Σταθμών είναι το Π.Σ. «childCare», εκδίδει τη βεβαίωση ολοκλήρωσης του φυσικού αντικείμενου ως εισήγηση για την καταβολή της αμοιβής στον οικείο πάροχο υπηρεσιών (π.χ. Παιδικό Σταθμό), η οποία διαβιβάζεται προς διεκπεραίωση από τα πληροφοριακά συστήματα που ανήκουν στο οικοσύστημα της κατηγορίας (i).

2.8 Στοχεύοντας στην περαιτέρω αναβάθμιση της ασφάλειας των πληροφοριακών της υποδομών, στο διάστημα των ετών 2022-2024, η εταιρεία ανέθεσε σε φορέα που ειδικεύεται στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, τη διενέργεια σειράς ελέγχων για την αξιολόγηση της ευαλωτότητας (vulnerability assessment) των συστημάτων της από κυβερνοεπιθέσεις, καθώς και την παροχή σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των ως άνω ελέγχων και προτάσεων, η αναθέτουσα κατήρτισε σχέδιο ψηφιακού μετασχηματισμού, το οποίο υλοποιείται τμηματικά κατά την τελευταία διετία, με ορίζοντα το έτος 2027. Στο πλαίσιο του εν λόγω στρατηγικού σχεδίου, ως πρώτο μέτρο, η εταιρεία προχώρησε στην οριστική κατάργηση πλήθους πεπαλαιωμένων εφαρμογών λογισμικού (όπως π.χ. το Π.Σ. παρακολούθησης του Προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», κ.λπ.), η ευαλωτότητα των οποίων είχε διακριβωθεί μέσω των προαναφερθέντων ελέγχων. Παράλληλα, προβαίνει σταδιακά στον ανασχεδιασμό των λοιπών εφαρμογών της και την ανάπτυξή τους στη βάση αυστηρών προδιαγραφών ασφαλείας.

Η υλοποίηση του εν λόγω στρατηγικού σχεδίου διακρίνεται σε τρεις φάσεις, ως εξής:

A' Φάση: Θωράκιση του συνόλου των συστημάτων που λειτουργούν στους χώρους της (on premise), μέσω της εγκατάστασης σύγχρονων (next generation) firewalls, συστημάτων end-point/malware protection για κάθε εξυπηρετητή και σταθμό εργασίας, χρήση συστήματος κεντρικού ελέγχου πρόσβασης των χρηστών στους σταθμούς εργασίας και τις εφαρμογές λογισμικού μέσω Active Directory Domain Controller, καθώς και υπηρεσίες web mail και office 365. Το σύνολο των εν λόγω παρεμβάσεων ευρίσκεται σε εξέλιξη, με αρχικό ορίζοντα ολοκλήρωσης έως 30.04.2025.

B' Φάση: Σταδιακή αναβάθμιση των εφαρμογών λογισμικού, που υποστηρίζουν τα έργα της εταιρείας και μετεγκατάσταση στο κυβερνητικό νέφος του συνόλου των εφαρμογών

που λειτουργούν (ή δύνανται να λειτουργήσουν) σε περιβάλλον νέφους. Το αντικείμενο της παρούσας φάσης προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2025.

Γ' Φάση: Υλοποίηση δέσμης δράσεων που αφορούν στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό της και ειδικότερα, μεταξύ άλλων στην προμήθεια νέου ολοκληρωμένου συστήματος ERP και την προμήθεια και εγκατάσταση νέου εξοπλισμού πληροφορικής (σταθμοί εργασίας, επιπλέον firewalls, συστήματα τηλεδιάσκεψης, κ.λπ.).

Για την υλοποίηση του εν λόγω στρατηγικού σχεδίου έχει υπογραφεί μεταξύ της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε., της Μονοπρόσωπης Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία «Κοινωνία της Πληροφορίας Μ.Α.Ε.» («ΚτΠ Μ.Α.Ε.») και του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης η από 10.10.2024 Προγραμματική Συμφωνία (ΑΔΑ: ΡΨΡ546ΖΩ5-33Σ). Το αντικείμενο της Συμφωνίας αφορά στην ανάπτυξη και υλοποίηση των απαραίτητων πληροφοριακών συστημάτων για την Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε., προκειμένου, μέσω του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της, να επιτευχθεί η βέλτιστη και αποτελεσματική λειτουργία της. Περιλαμβάνει την αναβάθμιση και λειτουργική ολοκλήρωση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Υποστήριξης Δράσεων, το Πληροφοριακό Περιβάλλον Υποστήριξης Εσωτερικών Λειτουργιών της, καθώς και Τεχνολογικές Υποδομές και Συναφείς Υπηρεσίες. Ο προϋπολογισμός της Συμφωνίας ανέρχεται στο ποσό των 1.400.000,00€, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και προβλέπεται να έχει ολοκληρωθεί, μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας κατά τις διατάξεις του ν. 4412/2016, εντός του έτους 2027.

II. Νομικό πλαίσιο

3. Στη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η οποία ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι:

“2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...] γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.”

III. Νομική Εκτίμηση

4. Το υπό εξέταση αίτημα της Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε., η οποία αποτελεί ανώνυμη εταιρεία φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. άρθρο 16 ν. 1518/1985 ΦΕΚ Α' 30) και μη Κεντρική Αναθέτουσα Αρχή, αφορά στη σύναψη μεικτής δημόσιας σύμβασης προμηθειών - υπηρεσιών, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 250.000,00€ πλέον ΦΠΑ, με κύριο αντικείμενο τις υπηρεσίες (128.600,00€) έναντι των προμηθειών (121.400,00€). Δεδομένου δε, ότι πρόκειται περί διαδικασίας διαπραγμάτευσης για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, συνολικής προϋπολογισθείσας αξίας άνω των ορίων εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης, βάσει του άρθρου 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως ισχύει.

5. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες, στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016, περιπτώσεις, με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno

κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C - 549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις, οι οποίες συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας, το δε βάρος απόδειξης της συνδρομής των έκτακτων περιστάσεων που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει αυτός που τις επικαλείται (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 2011, C - 601/10, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, Συλλ. 2011, I-00163, σκέψη 32). Συναφώς, η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να περιλαμβάνει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία (βλ. ΣτΕ 1747/2011, 1987/2021).

Ειδικότερα, για την εφαρμογή της επικαλούμενης νομικής βάσης θεμελίωσης του αιτήματος-κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη κατάσταση- απαιτείται η σωρευτική συνδρομή των ακόλουθων προϋποθέσεων: **α)** η ύπαρξη κατεπείγοντος, μη συμβιβαζόμενου με την τήρηση των προθεσμιών διενέργειας διαγωνισμού, **β)** η ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης μη απορρέουσας από ευθύνη της αναθέτουσας αρχής και **γ)** η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και του εξ αυτής απορρέοντος κατεπείγοντος. Υπό τη συνδρομή δε των ως άνω προϋποθέσεων επιτρέπεται η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση, μόνο στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, όπως ρητά επιτάσσει η σχετική διάταξη του άρθρου 32 παρ.2 εδ. γ' της Οδηγίας 2014/24 (ΣΕ 1987/2021 σκ. 12).

Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ήταν γνωστά στην αναθέτουσα αρχή, ούτε ανάγονται στη σφαίρα ευθύνης της και τα οποία κατέστησαν ανέφικτο τον έγκαιρο προγραμματισμό εκ μέρους της των ενεργειών που ήταν αναγκαίες για την αντιμετώπισή τους (Ελ. Συν. Απόφαση 1080/2022 σκ. 6).

6. Στην υπό κρίση περίπτωση, η ανάγκη ανάκαμψης της επιχειρησιακής λειτουργίας των πληροφοριακών της συστημάτων της αναθέτουσας από τη ζημία που υπέστησαν λόγω της κυβερνοεπίθεσης παρίσταται επιτακτική, προκειμένου η εταιρεία να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο συγκεκριμένων Προγραμμάτων και Δράσεων και ιδίως της Δράσης «Πρωώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» της χρονικής περιόδου 2024-2025, περαιτέρω δε και της πιλοτικής εφαρμογής της Δράσης «Νταντάδες της Γειτονιάς», η υλοποίηση των οποίων εμφανίζει ήδη δίμηνη καθυστέρηση (βλ. ανωτέρω παρ. 2.3 έως 2.5). Ειδικότερα, η επελθούσα δυσλειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων είχε ως αποτέλεσμα τη μη έγκαιρη καταβολή των σχετικών ποσών προς τους ωφελούμενους Φορείς των ως άνω Δράσεων, με αναπόδραστη συνέπεια την αδυναμία των τελευταίων να καλύψουν τις λειτουργικές τους ανάγκες, όπως μισθοδοσία, επίδομα Πάσχα και λοιπά λειτουργικά έξοδα (βλ. την αναφερόμενη στην παρ. 2.4 ανωτέρω υπ' αριθμ. πρωτ. 2.092/25/20.032025 επιστολή της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ιδιωτικών Παιδικών Σταθμών - Νηπιαγωγείων και Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης και του Συλλόγου Ιδιωτικών Μεγάλων και Μικρών Παιδικών Σταθμών και Νηπιαγωγείων). Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κυβερνοεπίθεσης τόσο στην ασφάλεια των τηρούμενων (προσωπικών και άλλων) δεδομένων, όσο και στην επιχειρησιακή λειτουργία της αναθέτουσας, απαιτείται η άμεση εφαρμογή τεχνικών μέτρων και ειδικότερα η προμήθεια και εγκατάσταση εξελιγμένου λογισμικού καθαρισμού και επιτήρησης των συστημάτων (end-point security) και δικτύων, καθώς και νέο εξελιγμένο firewall επιτήρησης επικοινωνιών, προκειμένου να ανακτηθεί η ικανότητα ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας της

7. Συναφώς, η αιφνίδια κακόβουλη επίθεση που δέχθηκαν τα Πληροφοριακά Συστήματα της αναθέτουσας δεν οφείλεται σε ευαλωτότητα αυτών, δεδομένου ότι αντίστοιχη επίθεση είναι πιθανό να εκδηλωθεί με επιτυχία σε Πληροφοριακά Συστήματα, προσβάσιμα μέσω Διαδικτύου. Ως εκ τούτου, η επελθούσα δυσμενής κατάσταση εκφεύγει της σφαίρας ευθύνης της.

Περαιτέρω, ο αρχικός σχεδιασμός της Α' Φάσης του σχεδίου ψηφιακού μετασχηματισμού της εταιρείας, η οποία αφορούσε στη θωράκιση των συστημάτων που λειτουργούν στους χώρους της και επρόκειτο να υλοποιηθεί έως τις 30.4.2025 (βλ. ανωτέρω παρ. 2.7), μεταβλήθηκε λόγω της κυβερνοεπίθεσης, καθόσον ανεδείχθη η ανάγκη προμήθειας ισχυρότερων και αποτελεσματικότερων, σε σχέση με τα αρχικώς προβλεπόμενα, συστημάτων ασφαλείας και η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την εγκατάσταση, παραμετροποίηση, παρακολούθηση και διαχείριση των ευρημάτων αυτών των εργαλείων, προκειμένου να καθαριστεί αποτελεσματικά και να ασφαλιστεί πλήρως το δίκτυο υπολογιστών της.

8. Οι επιχειρησιακές δε δυσχέρειες των πληροφοριακών συστημάτων της αναθέτουσας αρχής, των οποίων η επίλυση παρίσταται επιτακτική και άμεση, μη συμβιβαζόμενη με τις προθεσμίες που τάσσουν άλλες διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, ελέγχονται ως προφανής συνέπεια της κυβερνοεπίθεσης, όπως συνάγεται και από το γεγονός ότι οι καθυστερούμενες πληρωμές αφορούν στο χρονικό διάστημα που έπεται αυτής, ήτοι τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2025 (βλ. ανωτέρω παρ. 2.4).

9. Η αιτούμενη σύμβαση περιλαμβάνει το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο που -κατά την τεχνική κρίση της αναθέτουσας αρχής- παρίσταται απολύτως αναγκαίο στο σύνολό του τόσο για την ανάταξη των πληροφοριακών συστημάτων της, όσο και για την εφεξής διασφάλιση της ασφαλούς και αποδοτικής τους λειτουργίας.

IV. Συμπέρασμα:

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή, κατά την ομόφωνη κρίση των παρασταθέντων Μελών, αποφασίζει:

Την παροχή σύμφωνης γνώμης περί προσφυγής της **Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.** σε διαδικασία διαπραγμάτευσης για τη σύναψη μεικτής δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών και προμήθειας αγαθών για την ανάκαμψή της από κυβερνοεπίθεση, συνολικού προϋπολογισμού 250.000,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, κατ' άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (*κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτη περίπτωση*), λόγω συνδρομής των οικείων προϋποθέσεων.

Αθήνα, 14 Μαΐου 2025

Ο Συντάκτης

Η Πρόεδρος

Δημήτριος Σταθακόπουλος

Ανδρονίκη Θεοδοκάτου